

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 *
 Helyben házhoz hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 *
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 *

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétvége és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaküldésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, márczius 22.

A kiegyezés és a liberalizmus.

Keményfy K. Dániel.*

Az ezredéves alkotmányról bíró nemzet látja, hogy harmincznyolcz év óta az alkotmányosság keretében a jog és szabadság biztosítékait alig lehet elérni s az azért való küzdelem szinte kudarcot vall az egész vonalon. Nem érvényesül a határozott nemzeti politika. Nem kaphatja meg a nemzet azt, a mit az 1867: XII. törvényzikk értelmében meg kellene kapnia. Feltámadt az a régi, szinte hagyományos rossz szellem, mely éket vet Magyarország alkotmányos fejlődése elé abban a pillanatban, amikor a megvalósításra az idő és alkalom elérkezik. Ez a szellem a Lajtántúlról lebegett felettünk s a háromszáz esztendő történet hagyományával szívében, utját állja a nemzeti jogok érvényesülésének. Egyideig enged bennünket ez a szellem fejlődni, megengedi élnünk az ifjúkort; mikor aztán kreszcendó, a férfikor erőivel vállainkon, államiságunk teljes biztosítékait kívánjuk, akkor megelégedi legénykedésünket, dekreszcendót fuvat és azt mondja a magyarnak: »Jó éjszakát, kuruczok!«

Az uralkodóház közössége tekinthető az Ausztriával való viszonyunk tengelyé-

* Mutatvány szerzőnek »A modern keresztény politika érvényesülésének akadályai« című tanulmányából.

nek. Ennek a viszonyoknak különböző arnyalatai töltötték be közjogi, nyelvi és területi küzdelemünk háromszázados történetét. Egyszer a fegyveres mérkőzés, másszor a passzív ellenállás, majd a nemzeti élet ébredése, sőt időnkint felpeszsdülése által válik ezen küzdelem feltünővé. A nemzeti élet felpeszsdülését a nemzetnek az alkotmány sáncaiba való bevonulása képezte és ez a mozgalom, mint tudjuk, az 1848-iki törvények meghozatalával nem ért véget. A kibontakozást az 1867-iki kiegyezés elősegítette, de mint a jelenleg folyó válság bizonyítja, meg nem odofta. A nemzeti erő fokozatos emelkedése rákényszeríti az uralkodót arra, hogy »bizalmával az ősi erényben,« ezt az emelkedést jóindulattal vegye, sőt alkalomadtán elő is segítse. De azért az ellentétek nem enyésznek el. Nem a nemzet és az uralkodó, hanem a magyar állam és Ausztria között. Mindkét állampárt ellentétes elvek képviselője, mindkettőt mélyreható politikai, közgazdasági és társadalmi ellentétek választják el egymástól. Ausztria a centralizációnak, a központosításnak, Magyarország a messzemenő önkormányzatnak híve; Ausztria iparúzó, Magyarország nyerstermelő, Ausztria pénzügyi összeköttetései révén ki akarta Magyarországot közgazdaságilag zsákmányolni, Magyarország nem engedte magát s ellenállott. A politikusok palliatív eszközökkel igyekeztek az ellentéteket átbridálni, de amint két kard egy hüvelyben

el nem fér, úgy ez a közvetítés, csillapítás is csak időről-időre tudott összeférni. Az ellentétek háttérének fölismérésében úgy Ausztria, mint Magyarország sokáig révedezők voltak Ausztria az ellentétekből bekövetkező vihart nem akarta meglátni, Magyarország, ha meg is látta, nem méltatta kellő figyelemre. A magyar mindig bizott a békés kiegyezésben s erre mindig kapott Ausztria tőlünk politikusokat, Ausztria ellenben önerejében bizott s nem akarta beismerni, hogy a magyar alkotmány teljes helyreállítása, egy erős Magyarország képezi a közös monarchia nagyhatalmi állásának feltételét. Igaz ugyan, hogy az uralkodó a kiegyezésben a magyar alkotmány jogát elismerte, de a gyakorlatban ennek érvényét szerény mértékre szorították, a kiegyezést nem hajtották végre, úgy, hogy Magyarországot a szomszéd állam tulajdonképen kihasználja s annak érdeke szerint kormányozzák.

Ez a helyzet s a helyzet ilyen alakulása az Ausztriával való válságnak egyik tulajdonképeni oka. Ezen helyzetből indul ki a két állam uralkodó irányzata. Ausztria a magyar követelésekben tisztán a nagyhatalmi állás megbolygatását tartja szem előtt. Magyarország természetesen a jogi szempontot helyezi minden fölé s a tényleges állapotokat a kiegyezésnek megfelelően a jogfolytonosság értelmében kívánja módosítani. Hogy azonban hová lyukad ki végeredményében ez a kétféle felfogás, annak tudatával a 67-es kiegye-

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A pongyola.

Írta: A. Delvallée.

Az ebédlőben két személyre terített az asztal. A háziur egy ötvenesnek látszó, komoly arcú ur, belép, leül az egyik teríték elé, vár, majd idegesen dobol az ujjával, végre csenget. A csengetésre nyomban benn terem a szobaleány.

— Megmondta madamenak, hogy az ebéd kész?

— Igenis, uram; de madame öltözik. Azonnal bejön.

— feleségem öltözik? Hiszen amikor haza jöttem, maga azt mondta, hogy már tíz percczel előttem haza jött madame is?

A szobaleány az ostobát adja és szótlánul távozik.

Még néhány percz s madame csakugyan megjelenik. Magas, karcsu, elegáns szépség, a harmincz éves asszonyok típusából való. Hal-

vány, kék színű, gazdag csipkehullámmal díszes, bő toilette van rajta, amelyet a szabása révén »pongyolának« neveznek.

A háziasszony a férjéhez siet, csókra nyújtja az arcát, miközben közönyösen, téhalkán jónapot mond.

Monsieur futólagosan megsimogatja a madame arcát s ugyanolyan hangon felel jónapot.

Madame oldalpillantással fürkészi a férje arcát, aztán leül a szemben levő helyre.

Madame: Régóta vársz rám?

Monsieur: Nem, legfeljebb egy óra óta!

— Bocsáss meg, fel kellett próbálnom a pongyolámat, amelyet ma vásároltam.

— Pongyolát? Én azt hittem...

— Pongyolának nevezem, mert alig fizetem többet érte, mint más ilyen ruháért...

Tetszik neked?

— Egy kissé olyan, mint valami kirakat.

— Kirakat.

— Igen, mint valami reklám, amit a kirakatba állítanak.

— Csunya tárgyakat nem állítanak ki a kirakatban.

— Nem, az bizonyos. Hanem reklám kedveért sokszor nagyon furcsa összetételekre vemednek a kereskedők...

— Tehát izléstelen a ruhám? nevetséges is talán?

Monsieur örül, hogy végre kihozta a feleségét a sodrából:

— Azt épen nem mondom! Hiszen magad jelentetted ki, hogy a kirakatba a legszebb holmit állítják ki. Ez a te véleményed, én csak az ellenkezőjére akartam néked példát nyújtani, de egyáltalán nem a ruhádra értettem.

— Te azonnal sértegeted az embert.

— De kérlek, miért veszed mindjárt magadra, amit mondok? miért ingerled fel magad?

— Én... szó sincs róla!

A szobaleány feltálat s kis időre megzavarja a házaspár beszélgetését.

Madame (mindenáron tisztázni akarja a kérdést): Tehát nem tetszik neked?

E héten következő alkalmi cikkek árusíttatnak ki:

Silk sephir, blousokra alkalmas 9 kr. Luisin selyem, minden szín 52 kr.
 Plissé sephir ruha és blousokra 13 kr. Iadisch batiszt, 120 széles 49 kr.
 Delain remek minták — — 18 kr. Ágy elé való szőnyeg — 29 kr.
 120 cm. széles gypju blouse kelmék 31 krtól 250-ig
 legjobb minőségű rumbu gi és creas vásznak, schrol schiffonok, férfi és női fehérneműek, damast áruk, szintén hasonló olcsó árban.

Costüm kelméket csak a legjobb minőségűekben tartok raktáron, mert olcsóbb anyag nem érdemes az elkészítésre.

Tisztelettel.

23—31

TELCSER MÁTYÁS

divatárúháza.

zés hívei se Ausztriában, se nálunk nem akarnak kelleni tisztában lenni. Az osztrákok nem látják be, hogy ha az ő felfogásuk érvényesül, akkor a magyar alkotmány lényegében feláldoztatik; nálunk pedig sokan azt nem veszik figyelembe, hogy ha jogos követeléseink megvalósulna, akkor az osztrák örökös tartományokhoz való viszonyunk meg kell változnia és a 67-es kiegyezés revíziójának be kell következnie. A míg az ancien regimet tekintik a helyzet tengelyének, nem leszünk képesek egymást megérteni. Deák Ferencz se tartotta a kiegyezést örök műnek, a közjogi alap fágítását a jövőre nézve nem tagadta. Hogy éppen születésének száz éves évfordulóján látszik ezen szükségesség beállni, az a kiegyezés liberális párturalma kezelésének következménye. Az igaz, hogy a 67-es revízió megvalósítását bizonyos faktorok a Lajtántúl akadályozni fogják. Az is igaz, hogy addig alig érvényesülhet normális viszonyok között, míg kormányzati, közgazdasági, hadi, pénzügyi erőnk elsősorban Bécsben van összpontosítva, mely, sajnos, ma is a mi politikánknak szíve és feje. Vannak politikusaink között is elegendő, akik Ausztriához való viszonyunk módosításában merevek, mert nem találják még az országot közgazdasági tekintetben a nagyobb önállóságra elég erősnek. Az meg nyilvánvaló tény, hogy a felségjogok tekintetében, pro és kontra nem bírnak tiszta képpel s a «potestas legislatoria» a nemzet és korona között nem arányos.

A felségjog gyakorlata nálunk az osztrák birodalmi jog alapján történik, pedig a magyar alkotmány egyik nagy politikai s közjogi aktusa, hogy a királyság, a nemzeti akarat kifolyása s a felségjogok ilyformán átruházás útján jutottak, szállottak a koronára. Nem kisebb politikus,

mint Deák Ferencz adott ennek a jogi elvnek kifejezést egyik beszédében, mikor arról volt szó, hogy a korona tetszés szerint feloszthatja az országgyűlést. A magyar király és osztrák császár felségjogai között a helyes megkülönböztetésre éppen a katonaság kérdését hozta fel, melynél követelte a magyar vezényszót, a tisztikárnál magyar honosok alkalmazását, valamint, hogy a magyar hadseregben az illető ezredeknél az előmenetelt különválasszák a hadsereg osztrák tisztikarának csoportjától. Mintha Deák argumentálása a harminczas évekből a jelennek is szólna és mintha az ő jogi elvét a Deák-párt mai fejele, a szabad-elpárt nem hallaná.

A felségjog mellett a politikai feladatok második sürgős megoldandó része, hogy a monarchia súlypontját Magyarországgal is éreztessék. A korona az év felét csakugyan itt töltse, az udvartársas szerveztessék, hogy a magyar király budapesti székelése a dinasztia nemzeti jellegét ki és befelé biztosítsa. Ha nemzet a királylyal mindenben egységes lesz, jelentkezni fog az a vis motrix, mely a nemzeti aspirációkat megtermékenyíti. Ha a felségjogok és az állami súlypont a paritás elvének alapján rendezettni fognak és a katonai állam tulásai letörnek, a kultura és a nemzeti vagyonosodás feladatai, az erős nemzeti hadsereg szervezése rázkódtatás nélkül megvalósulnak és a Hoitsy Pál «Magyarország»-a nem lesz utópia.

Az a kérdés ezek után, képes-e a liberális Magyarország említett újalakulását eszközölni?

A liberális harmincznyolcz éves uralma, a most folyó válság azt bizonyítja, hogy ezen idő alatt nemcsak hogy fejleszteni nem tudta a hatvanhetes kiegyezést, hanem még pontjait se tudja

mind végrehajtani; sőt a politikai hatalom örökös birhatása czéljából türe, hogy a kiegyezés egyes rendelkezései felüggesztessenek. A liberalizmus kiegyezési politikája csődöt mondott és a vállalkozó kénytelen konstatálni, hogy a portékáját nem bocsáthatja piacra, mert nem kap rá bizományost és akikre vevők gyanánt számítottak, azok megbotránkozással fordulnak el tőle.

Olybá tűnik ez az egész kiegyezési politika, mintha rossz álom lett volna és még mindig ott lebeg felette az erőszak politikája. A liberalizmus évtizedeken át semmi komoly áthidalást nem eszközölt Ausztria és Magyarország közt; most, a tizenkettedik órában akart valami «vív-mányokkal» kedveskedni, amikor már a nemzeti köztudat és jog többet követel.

A politikai válság.

A két hónapos válság nevezetes fordulóponthoz jutott s a szövetkezett ellenzék mai gyűlése után valahára világosság derül a válság egyes momentumaira, különösen a koalíció programjára és a kibontakozás akadályaira.

Ugy látszik ebből, hogy nagy önmérséklettel vezette Andrássy és a vezérbizottság a tárgyalásokat. Arra is készek voltak már, hogy lemondanak a katonai követelésekről és mindaddig, míg újabb katonai terheket nem kíván a nemzettől a katonai kormány. Sajnos, a katonai moloch telhetetlen, 450 milliót és több ujonczot kíván, ebbe meg — újabb engedmény nélkül nem mehet bele az ellenzék, mely ez esetben választói előtt teljesen elvesztené bizalmát.

A koalíció programja az Apponyi által ismertett rövid kivonatban is igen sok szép dolgot ölel fel, valóban sok reményt fűzhetne hozzá az országhoz.

De most már alig van remény, hogy egyenlőre ezek megvalósítására kerüljön a sor.

Monsieur: Micsoda? Ez az étel? De igen. Nagyon jó!

— Mondhatom, nagyon szellemes vagy ma!

— Én . . . szellemes?

— Mintha nem tudnád magad is jól, hogy miről beszéllek.

— Hja, te a ruháról beszélsz? Nos, ha néked tetszik, az a fő.

— Nékem mindenesetre tetszik. Az igaz, hogy azért még sem vettem volna meg, de csaknem ingyen kaptam.

— Csaknem ingyen?

— Igen, találd el, mibe került?

— Sejtelmem sincs róla.

— Mégis . . . körülbelül . . .

— 70 frank! 80 frank!

— Tréfálsz? Mért nem mindjárt 20 frank? (Igen gyorsan.) Egész selyem . . . tiszta selyem . . . bársony gallér . . . guipure entredeux . . . és csipke . . . Valenciennes utánzat . . . de nagyon csinos! A csipke maga 100 frankot ér! (Diadalmasan.) És az egész csak 180 frank!

Monsieur meglepetten, mereven néz a feleségére, aztán hangos kacagással dől hátra:

— Csak? csak 180 frank? Igazán ingyen kaptad. És nem volt a boltban még a párja is?

Azt is meg kellett volna vened! Ha kissé restél volna, bizonyosan megtalálod a párját. Kár volt elmulasztani ezt a jó alkalmat . . . Ingyen! Mindig ezzel jöttök. De most már elég. Minden alkalommal, ha üzletbe mégy vásárolsz valamit — ingyen! Száz frankért kalapot, ingyen! Ez a mániátok, mert nem tudtok élni pénzpazarlás nélkül. A férj pedig, ez az orránál fogva vezetett alkalmatlanság, türje némán, ha kifosztják! (Elhallgat, hogy lélegzetet vegyen.)

Madame: Készen vagy?

Monsieur: Remélem, igen, mert utoljára akarok erről beszélni. Csöpp kedvem sincs koldusbotra jutni.

Madame (sápadtan, de nyugodtan): Szép kedvedben vagy . . . ma!

— Ma is és tegnap is; de nem szeretem a jeleneteket . . .

— Igen, azt látom . . . de ne hidd, hogy olyan ostoba vagyok! . . . Ma bizonyára rosszul spekuláltál és takarékosági elvekkel megakadva jöttél haza . . . ezért hozott dühbe a ruhám.

— Engem? engem? semmi esetre sem, ellenkezőleg!

— Hát beszéljünk nyíltan. Szememre ved a költségeimet?

— Nem! csak azt vetem a szemedre, hogy fölöslegesen dobod ki a pénzt.

— Helyes. De mond kérlek, tettem-e és valaha szemrehányást néked azért, amit te költesz a klubban?

— Semmit sem költök a klubban. Amit ma veszték kártyán, azt visszanyerem másnap.

— Helyes. De a lóversenyek? az aukirándulások? kocsibérlet? vacsoráid barátai körben? . . .

— Ugy. most még az üzleti kiadásaimat is feltálad? (Főáll és a kályhához megy.) Mit akarsz ezzel elérni?

Madame (hirtelen feléje fordul): Hogy mit akarok? mit akarok! . . . megmondom. Mint-hogy mi szerződés szerint közös vagyomból élünk, követelem, hogy ugyanazok legyenek a jövedelmeim és kiadásaim, mint neked!

— Kettős könyvvitelt akarsz talán? Ha én szivarra gyujtok, ugyanolyan ára bonbont szopogass te?

— Miért ne?

— És ezt nevezik az asszonyok logikájának! Nos . . . ha annyira a szíveden fekszik ám legyen!

Monsieur egy pohár likört tölt magának:

— Parancsolsz te is?

URISZABÓK.

Nevezetesen **dus választéku valódi angol, skót legújabb divatuczikkeink** a helybéli vámhivatalnál személyesen elvámolv **vannak, valamint legjobb minőségű gondosan válogatott Brassói tiszta gyapju és jól hordható divat különlegességeink.** Izléses kiállítású készítményeinket ajánljuk a nagy-
Telefon: 401. SZIRMAI és NAGY Nagyvárad.

Kiválóan finom elegáns ujdonságaink

megérkeztek.

A válságról szóló újabb híreink a következők:

Az ellenzék nagy értekezlete.

A koalíció programja.

Badapest, márczius 22.

Az értekezletet pont tíz órakor nyitotta meg Kossuth Ferencz elnök s megkérte gróf Apponyi Albertet, hogy arra való tekintettel, hogy torokbeteg, tegye ő meg helyette az előterjesztést.

Gróf Apponyi Albert: A gyöngéledő elnök helyett lehető rövidséggel ő mondja el a tényállást. Mindenki előtt tudvalevő, hogy attól fogva, mihielyt a választások eredménye nyilvánvaló lett, a szabadelpvű párt kisebbségbe jutott, a szövetkezett ellenzék pedig a parlament majoritásával lett, a dolog természete szerint a kormányalakítás feladata az így alakult parlamenti többségre hárult. A kérdés az volt, hogy lehetséges-e oly pártok közt, melyek nem egy elvi alapon állanak, mégis egységes, tartós munkaprogramot alkotni? Ez ügyben beható tanácskozások folytak, melyeknek tárgyilag véve az eredménye az lett, hogy a szövetkezett ellenzék koalíciós kormányt alakíthat, úgy, hogy minden párt a maga elveinek fentartása mellett és a maga pártszervezetének fentartásával megállapodott oly munkaprogramban, mely több évre elégséges volna a parlament munkálkodására. A szövetkezésben részt vett minden párt programjával találkozó pontokból alakított meg ez a munkaprogram, mely szövetkezés határidőre alakulván, együtt marad mindaddig, míg a közösen megállapított programjavaslatot keresztülviszi, megállapodott továbbá abban is, hogy a tárgyalásokat a szövetkezett ellenzék és a király között gróf Andrassy fogja vezetni.

Ezt elfogadták a pártok s ezen az alapon indultak meg a tanácskozások a felséggel, amiket gróf Andrassy Gyula vezetett nagy lojalitással, odaadással, gondossággal és bölcsességgel.

— Nem, köszönöm.

— Talán más valamit? (Nyugodtan egymásra néznek.)

Monsieur: Akkor hát a számládra írok egy frankot.

Madame: Egy frankot? . . . miért?

Monsieur: A te számlád javára . . . mert kávéházban egy pohár likörért egy frankot kellene fizetnem. Minthogy pedig te nem iszol semmit, így az egy frankot a te javadra kell könyvelnem.

Madame (nyugodtan): Egy frank és 10 centimes, barátom; elfelejtetted a borraivalót.

— Akkor hát 20 c. . . kevesebbet nem adok.

(Mindketten alig tartóztatják a nevetésüket, amikor hirtelen csengetnek az előszobában. A szobaleány jelenti, hogy vendégek érkeztek.)

Madame: Vezesse be őket a szalonba, azonnal jövőnk. (A szobaleány el.)

Monsieur: Nos: ilyen haragos arccal megyünk a vendégeink elé!

— Az tőled függ . . .

— Tőlem?

— Természetesen . . . kérj bocsánatot a megbántásért.

— Helyes. Hiszen nem is volna lehetséges másként . . . a hibás mindig a férj! Tehát . . . bocsáss meg!

(Zajos éljenzés.) Megjelölte a feltételeket s részletezte a munkaprogramot. Ez magában foglalta volna a november tizenhatszadi határozat megsemmisítésén és megtorlásán kívül, amire nem kellett a felséggel külön alkudozni; mert ez a parlamentnek saját külön belügye lett volna;

a választási reformot széles alapon,

a közigazgatásban azokat a reformokat, melyek a jogvédelemre, a közigazgatás objektivitására, a közigazgatási hivatalnokok hatalmi visszaélésének minden irányában való megszüntetésére vonatkoznának,

a gazdasági függetlenség és önállóság megteremtését, természetesen a kellő elővigyázattal, nem máról holnapra, de erős határozottsággal, az előkészítő lépések gondos megtételével;

katonai téren nem a függetlenségi párt programjában foglalt pontok keresztülvitelét, hanem az ehez való közeledést, vagyis a hatvanhetes alapon álló pártoknak azon programja, melyet minden párt támogathat s amelyet magáévá tett gróf Andrassy Gyula is. (Éljenzés.)

Ezenkívül jelölte volna gondos ápolását az ország belügyeinek. Szorgos és gondos keresztülvitelét azon szociálpolitikai reformnak, melyek a nép előtt tanúságot tettek volna arról, hogy a kormány nem pusztán ujoncz- és adóalanynak nézi a népet, hanem róla lelkiismeretesen gondoskodik.

Ezeket az alapokon jöhetett volna létre a koalíciós kormány. Ezeket terjesztette volna elő gróf Andrassy Gyula ő Felségének. Mint-hogy előrelátható volt, hogy a katonai kérdés elintézése különös nehézségekbe fog ütközni, minden prejudíció nélkül, vagyis a nélkül, hogy bármely pártra nézve e tekintetben valami lekötöttség mondatott volna ki, fölvetett, hogy a katonai kérdés kikapcsolható lehetne a programból ha a katonai kormány a koalíció-program keresztülvitelének idejére lemondana az ujonczlétszám felemeléséről s a katonai teher szaporításáról.

Azok a tanácskozások, melyek a felség elé meghívott férfiak és a felség közt folytak, természetesen diszkréték és azok nem kerülhetnek a nyilvánosságra.

Ezekről és ezek részleteiről tehát beszélni nem lehet. De azok, akik meghívtak, egymás között is tanácskoztak és utólag is közölték egymással a kihallgatás részleteit és kiderült, hogy a szövetkezett ellenzékhez tartozó férfiak mind egyöntetűen s kiderült, hogy végeredményben az a tájékoztatás, melyet a szövetkezett ellenzék férfaitól a király nyert, egyöntetű volt. Természetesen árnyalatokban voltak eltérések, mert voltak, akik a katonai kérdésben nem a saját programjuk alapján, de a nemzeti közszükség hangsúlyozása mellett képviselték katonai téren a nemzeti követeléseket.

A végeredmény az, hogy a felség most hivatta gróf Andrassy Gyulát és értesítette, hogy a koalíciós kormány megalakulásának feltételei közül azok, melyek a belügyre vonatkoznak, nem ütköznek akadályokba és ezen kérdésben a megalakulandó kormány teljesen szabad kézzel járhat el. A gazdasági függetlenség és önállóság kérdése, mely a tárgyalások megkezdésekor tisztán állott, a későbbi tárgyalások során kissé összebonyolult és elhomályosult; mert az osztrák kormányval való meg egyezés és a törvénytelenül létrejött német kereskedelmi szerződés feltétlen elfogadása követeltetett, ami eszköz lehet arra, hogy a gazdasági függetlenség létrejötte egyszerűen megakadályoztassék. Ezt talán még sikerült volna

eloszlatni, de a katonai kérdések terén az uralkodó elhatározása az, hogy a szabadelpvű párt kilenczes bizottsága által megállapított programon túl a nemzet semmiféle igényét teljesíteni nem hajlandó, viszont azonban a katonai kormány a többkövetelményekről: a 450 millós teheremelésről és az ujonczlétszám szaporításáról nem hajlandó lemondani. (Nagy zaj.)

Ebben a pillanatban ez a betegezett helyzet, melyen nincsen módunkban változtatni. Ő felsége gróf Andrassy Gyulát hajlandó lett volna kabineta!akítással megbízni a szövetkezett ellenzék részvételével, mely nélkül gróf Andrassy Gyula nem is volna hajlandó semmiféle kormányalakítás vállalkozására, ha az új kormány a nyelvre és lobogóra vonatkozó igényeit a maga programjából kizárja, de egyúttal a katonai kormány által követelt teheremeléseket sem vállalja. A kérdés most már az, belemehet-e a szövetkezett ellenzék ily körülmények közt koalíciós kormány alakításába? A vezérbizottságnak az a felfogása, hogy a kormányalakításba a szövetkezett ellenzék bele nem mehet. (Zajos éljenzés.)

Apponyi beszéde után a szövetkezett képviselt pártok vezetői nyilatkoztak s egyhangulag Apponyi álláspontjára helyezkedtek.

Evvél az értekezlet végetért s az eredményt Kossuth közli Andrassyval, megkérve őt, hogy határozatukat juttassa a király elé.

Andrassy kihallgatása.

Andrassy Gyula gróf még egyszer megy a király elé, vissza fogja adni megbízatását és be fogja jelenteni, hogy az egész ellenzék, szövetkezett többség visszaszítja a király által felajánlott programot, mely abból áll, hogy meg kell szavazni a felemelt ujonczjutalékot és az új ágyukat és minden marad a régiben. Van még egy halvány reménység. Ugy értesülünk, hogy Andrassy nemcsak egyszerűen fogja bejelenteni lemondását, hanem figyelmeztetni fogja a királyt, hogy micsoda veszedelmek elé megy az ország és micsoda veszedelmek fenyegetik magát a dinasztia, ha továbbra is az eddigi tanácsosok bírják a király bizalmát. Vannak, akik azt hiszik, hogy a király még az utolsó perczen megfogja gondolni és nem fogja kenyértörésre vinni a dolgot.

Budapest, márcz. 22. (Saj. tud. táv.)

Andrassy Gyula grófot délután 4 órakor fogadta a felség. Andrassy gyalog ment a királyi várba s a kihallgatás után, mely 45 percig tartott, egy ujságíró foga-dott, kinek a következőket mondotta:

— A felségnek jelentést tettem az ellenzék vezéreiből folytatott tanácskozásaimról és visszaadtam megbízatásomat, mit a király el is fogadott. Új dolgok fognak ezután történni s király is módszerhez fog folyamodni, hogy a válságot megoldja. A korona az én benyomásom szerint semmi esetre sem fog nemzeti engedményeket adni.

Ügyvezető kormány.

Ennek a kormánynak fejeként nemcsak Burján Istvánt, hanem Fejérváryt, Zselénszkyt és Keglevichet is emlegetik. Fejérváry és Zselénszky, mint ressort-miniszterek (honvédelem és földmívelés) mindenesetre részt fognak venni. Egyetlen új név merült fel tegnap óta: Keglevich Istváné, őt belügyminiszternek kombinálják ma.

Gróf Zichy János sem fog hiányozni, nem azért utazott Abbáziába, hogy kitérjen a miniszterség elől, hanem hogy az apjával konferáljon a latere tárcza esetleges elfogadása iránt. Szóval meglesz a kisebbségi kabinet parlamenten kívül álló emberrel, mint elnökkel, hogy el lehessen hivatalnok-miniszteriumnak nevezni,

ÉRMELLEKI HEGYIBOROK PALACZKOKBAN

elismert jól kezelt tiszta minőségben, 10 palaczkától fölfelé literes palackonként 70 fill.-jével házhoz szállítva kapható az

ÉRMELLEKI RÉSZVÉNYTÁRSASÁGNÁL, Nagypiacz-tér 10. szám.

Minden palaczk: címkeje, kupakja és dugója az Ermelleki részvénytársaság cégjelzésével van ellátva. Telefon 206. szám.

melynek nem kell programot adnia, hanem egyszerűen odaáll és kér pénzt, ujonczokat, mindent. mintha semmi sem történt volna és ha nem kap, akkor jönnek az új választások új módszer szerint, melyhez Ausztriából kapnak pénzt.

Új életre kelt egyesület.

— Szépitő-egylet munkában. —

A nagyváradai szépitő-egyesületről sokan azt sem tudják, hogy létezett. Pedig ennek az egyesületnek eredményes multja s hálára kötelező érdeme van Nagyvárad mai fejlődésében. A Gireth és Sdravich-házak eltávolítása s ezáltal a Bémer-tér mai rendezése, az utcák fásítása, mind a szépitő-egyesület működésének köszönhető.

És évek hosszú sora óta nem adott életjelt magáról ez az egylet, míg tegnap délutánra Beöthy László főispán mint elnök, ülésre hívta össze a választmányt, hogy határozzon az egylet felosztása, vagy további fennmaradása felett. A választmány a további fennmaradás mellett határozott s mindjárt több életrevaló eszme merült fel, melyeknek propagálásával foglalkozni fog az új életre kelt egyesület.

A tegnapi ülésen Beöthy László főispán elnöklése alatt dr. Hoványi Géza, Kertész Miksa, Géczy Lajos, Bozóky Béla, Fekete Sándor, dr. Radó Ignác, dr. Adorján Armin jegyző és Windisch Márton tagok voltak jelen.

Beöthy László elnök előterjesztette az ülés összehívásának célját. Arról van szó, hogy az egylet vagy feloszolják, vagy újabb akciót indítsanak a város szépítésére. Ő a felosztás ellen van, bár a város szépítését újabb időben a városi hatóság vette a kezébe s ez örvendetesen halad; de jöhetnek felszínre új eszmék amelyeknek megindítására, megvalósítására, mint a multban, az egylet mozgalmat csinálhat. De még ezek nélkül is az egylet fennállása mellett van.

Dr. Hoványi Géza szintén az egylet fennállása mellett van s mindjárt felvet egy eszmét. Indítson az egylet mozgalmat arra, hogy a volt uszodától a Nemzeti-hidig az ujjvárosi Körözs-partot szabaddá tegyék. Ez megvalósítható, mert 2-3 házat kell kisajátítani Körözs-utca elején, a többi házak az utca felől egyenes vonalban nyernének területet, azért, amit a Körözs felől ut céljára átengednének. A háztulajdonosok ezzel csak nyernének, mert két frontot kapnának s megszabadulnának a partfentartás költségeitől is. Ha a város nem fogna bele a munkálat keresztülvételébe, az egylet esetleg konzorcium útján vehetné kezébe a dolgot.

Kertész Miksa pénztárnok rámutat, hogy ma már csak 53 számbavehető tagja van az egyletnek.

Beöthy László elnököt ez nem riasztja vissza, mert hatékonyabb működésnél a tagok pártolása is fokozódik.

Ezután kimondották, hogy az egyletet továbbra is fentartják s a dr. Hoványi Géza által felvetett eszmét pártolják.

Köszeghy József városi főmérnök ezután a város rendezését s különösen a Hoványi által felvetett Körözs-part nyitást magyarázta s azt kivihetőnek tartja. A részletterveket készséggel bocsátja az egylet rendelkezésére.

Dr. Radó Ignác azt tartja, hogy az esz-

mét ébren kell tartani s később a városnál és társadalmi uton is előmozdítani kell. Konkrét indítványt adhatnának be a közgyűléshez.

Beöthy László is azt tartja, hogy propagandát kell az eszmének csinálni s kész dolgot kell a városhoz terjeszteni. Három tagu bizottságot küldjenek ki a dolog előkészítésére.

A felvetett eszme előkészítésére dr. Hoványi Gézát, dr. Radó Ignácot, Géczy Lajost, dr. Molnár Imrét és Köszeghy Józsefet küldötték ki.

Szacsvay szobor vagy emlék.

Dr. Radó Ignác felvetette a Szacsvay szobor kérdését. Az egylet ne hagyja aludni a dolgot. 22 ezer korona gyűlt össze e célra ebből nem lehet méltó szobrot emelni, nagyobb összeg pedig már nem gyűl be. Ezért a meglevő összegből mielőbb állítsanak emléket Szacsvaynak, mint a külföldön sok helyen van. Esetleg mellszobrot állítsanak. Ez iránt irjanak át a városhoz. Ő kész a művészknél tervek után tudakozódni.

Beöthy László főispán csak akkorra tartaná helyesnek, hogy a városhoz átírjon az egylet, ha az ügyet előkészítették. Jogi nehézségeket lát ebben, hogy csak emlékmű állíttassék a szoborra adományozott pénzből. Hanem lehetne szép mellszobrot állítani Szacsvay Imrének.

A választmány ilyen értelemben határozott s a szobor helyéül az Ezredévi emlékerter tartja legmegfelelőbbnek.

Dr. Radó Ignác kérdést intézett a főmérnökhöz, hogy igaz-e, miszerint az utca rendezéssel a Fő-utcának a vasutféle vezető részén kipusztítani szándékoznak a szépen kifejlődött hársfákat.

Köszeghy József kijelentette, hogy a fákat azért kell kipusztítani, mert az erős gyökérzet a járda burkolatot felfeszítené. Az ügy különben még nincs eldöntve.

Végül még az egylet pénztárnoka terjesztette elő a számadásokat s az egylet vagyoni állapotát s az ülés végetért.

UJDONSÁGOK.

Fattyuhajtás.

Az Orsolya-zárda templomában a delet harangozták. A Fő-utca megnépesült. Mumkás hivatalnok sietett haza tűzhelyéhez. Itt is ott is egy csapat fiatal jogász. Gyönyörködnek a sétáló hölgyek tolettjeiben. A korzóra járnak sütkérezni, látni és láttatni magukat. Vagy talán a friss levegő miatt? Hiszen azt más helyen is lehet élvezni, talán jobban mint a Fő-uton, — de mikor arra járnak a legtöbben!...

Czillér üzlete előtt, a hol a legtöbb ember jár, a nyüzsgő-mozgó emberáradatba, a hangos kacajba belevegyül egy disszonáns hang. Egy kis fiucska levett sipkával, siró hangon könyörög a járó-kelőkhez s nem távozik addig, míg jól össze nem szikják vagy pénzt nem adnak neki. Szegény fiu. A testéről czafatokban lóg le a rongy. Az egyik cipőjéből kikaczérkodik a lábujja, a másik cipőjéből maga után huzza azt a ruhadarabot, a mit kapczának neveznek. — Arcza sápadt, szeméi beesettek. Könyörgő szavát alig lehet megérteni. Egyik ember megnyitja erszényét, a másik elfordítja a fejét. Tanuja voltam ennek a jelenetnek. Egy fiatal ember, ki foglalkozására nézve tanító, félrehívta a gyermeket.

— Miért jársz te koldulni kisfiam, miért nem mész haza?

— Haza? Nincsen nekem otthonom, — felelt a fiu lesütött szemekkel.

— Hát nem élnek a szüleid?

— Az apám meghalt.

— És az édesanyád?

— Az édes anyám... az... az a kórházban van.

— És kinél vagy te most?

— Senkinél.

— Miből élsz hát?

— Amit adnak?

— Vannak testvéreid?

— Vannak. Van egy lány testvérem.

— Hát miért nem vagytok együtt?

— Hát nem tudom én, hogy ő hol van.

— Jártál iskolába?

— Jártam Debreczenben. A héten jöttem onnan ide.

— Mennyit kaptál ma délben?

— Hat krajczárt! S ezzel átszámálta egyik kezéből a pénzt a másikba.

— Hát mennyit kapsz, a mikor sokat kapsz?

— Van olyan nap, hogy 50-60 krt. is kapok. Erre sugárzott a gyermek arcza az örömtől.

— Hát az édes anyádnál mikor voltál? Jobban van már?

— Édes anyámnál? — Tegnap, nem — tegnapelőtt. Nagyon rosszul van.

— A kérdező anyjához küldte fiut egy pár garast adván neki, — tovább ment.

* * *

Másnap délután utam a Külváros egyik piszkos utcáján vezetett keresztül. Ronda alacsony korcsmában egy szurtos munkás morfondirozott. Mellette egy kis fiu állott. Egyik kezében pohár, a másikban cigaretta, amelyből úgy eregette a füstkarikákat, mintha örökéletben csinálta volna.

— Mennyi pénz van még te kölyök? — vetette oda a morfondirozó munkás.

A gyermek feleletül letette a poharat, kifordította zsebeit — jelezvén, hogy — elfogyot.

*

Napok multak. Vig czimborák között voltam egy kisebbszertű vendéglőben. Éjfélt után volt már. Virágáros gyerek jött. »Tessenek virágot venni!«

Ezt az arcot már láttam valahol. Igen, ő volt az — Czillér előtt — s a ronda pálinka mérőben.

Nem a fantázia szüleménye ez. Minden sora igaz.

Mennyi humanus intézménye van a társadalomnak s ezt a fiut még sem lehet megmenteni. — Mi lesz belőle? ... S vajjon hányan vannak ilyenek ...? ... (—y—n.)

TÁJÉKOZTATÓ.

Apr. 6. Kath. Szabad Liceum bñjti estélye.

Apr. 29. Kath. Szabad Liceum zárünnepélye (estély.)

Tisztelettel kérjük azon előfizetőinket, kik a mult, valamint a jelen évről hátralékban vannak, hogy előfizetési díjaikat mielőbb kiegyenlíteni sziveskedjenek.

* A városi tisztviselők korpótléka.

A korpótlék ügyében tegnap egy újabb kérelem érkezett be a városi tanácshoz. A havidijasok egyrésze panaszkodik benne, azért, hogy őket teljesen kihagyta a korpótlékre vonatkozó javaslatból a városi tanács, holott még a szol-

A ki nem látja, nem hiszi! A ki megnézi, **elámul** azon a csodálatos sok szép tavaszi ujdonságon, melyek Hegedüs Armin Magyar Divatosarnokába beérkeztek. Különös figyelmet érdemelnek ezek a **sok szép kész blousok**, melyeknek eredeti modelljei direkte Párizsból jöttek. **Hegedüs Armin** Szent László-tér, Fekete Sas szálloda kapuja mellett.

Uj szép és divatos blouse-kelmék, divatlap szerint díszek nagy választékban. Az árak pedig felülmulhatatlanul olcsók.

Tisztelettel:

gákról és rendőrökről is gondoskodnak korpótlékról. Kérik, hogy vegyék be őket is a javaslatba. — A városi számtisztek értekezletet tartottak, amelyben a korpótlékról szóló javaslat által rajtuk ejtett sérelmekkel foglalkoztak. Szerintük az alszámvevők csak egy fokkal állanak felettük s kvalifikációjuk ugyanaz, mégis amíg a számtiszteknek évi 1000 korona fizetése, az alszámvevőknek pedig 2000 korona fizetésük van. Ez a szembeötlő aránytalanság a javaslat szerint még szembeötlőbb lenne és növekednék, mert a számtisztek 200 korona, az alszámvevők pedig 300 korona korpótlékkal vannak felvéve. A városi fogalmazók is tartottak értekezletet tegnap s elfogadták Mendelényi Béla javaslatát s meg is bízták Mendelényi Bélát és Kágyi Lajost, hogy álláspontjukat a polgármester elnöklete alatt tartandó értekezleten fejték ki. A fogalmazók álláspontja az, hogy a közgyűlés elé a fizetés-aránysításnak tervezete kerüljön mielőbb. Szüntessék meg az I. és II. osztályt, helyébe hozzák be a 800, 1000, 1200 frtos fizetési fokozatot s a magasabb fokozatba 5 évi szolgálat után okvetlenül bekerüljön az illető fogalmazó. Továbbá kívának méltányos lakbért. Ha azonban pénzügyi szempontból egyelőre korpótlékkal lehet csupán a tisztviselők anyagi helyzetén segíteni, akkor kérik mint már tegnap megírtuk a II. csoportba soroztatásukat. — A polgármester maga is belátta, hogy ez a javaslat mostani alakjában nem felel meg sem a tisztviselők igényeinek s ezért a tisztviselőket értekezletre hívja össze, amelyen minden rangosztály képviselve lesz.

* **Diszes esküvő.** Tegnap délelőtt tartotta esküvőjét dr. *Örley* György élesdi kir. közjegyző bájos és kedves arájával *Fényes* Márta kisasszonnyal, *Fényes* Endre pénzügyigazgatósági számvevőségi ellenőr nagyműveltségű leányával. A diszes esküvőnél *Hlatky* Endre országgyűlési képviselő és *Szilágyi* Jenő berettyó-ujfalui földbirtokos voltak a tanúk.

* **Ipartestületi gyűlés.** A nagyvárad ipartestület előljárósága í. hó 23-án csütörtökön délután 5 órakor tartja meg a havi rends ülését, melyen az ipartestület kötelekébe tartozó iparos polgárok mint hallgatók részt vehetnek. Nagyvárad 1905 márcz. 23. Bertsey György ipartestületi elnök.

* **Öngyilkosság.** Mezőpeterdről jelenti tudósítónk, hogy Pusztatoldon tegnap délután *Nagy* Zsigmond harminczegy éves földműves az istállójában felakasztotta magát. Tettét mire észrevették már halott volt. A község előljárósága a járási orvossal egyetemben megállapította, hogy bűntény esete nem forog fenn. A nagyvárad kir. ügyészség megengedte a hulla elfemtetését.

* **Dienes Márton öröksége.** A közel-múlt hetekben az a hír érkezett tengeren túlról, hogy Dienes Márton, a korszakos vesztegetési ügy hőse, meghalt New-Yorkban és pedig tifuszban. Más verzió szerint öngyilkosságot követett el. Ez a hír minden hozzáfűzött kombinációval együtt alaptalannak bizonyult. Tegnapelőtt egy Budapesten élő rokonának levelet írt, a melyből kitűnik, hogy igenis él, egészséges és örvend életének. Azaz, örvendene, ha az élet nem volna tele keserűséggel és csalódásokkal. De éppen az a baja Dienes Mártonnak, hogy sok harczon kell átesnie. Említett levelében tanácsot kér rokonától, egy ránézve nevezetes ügyben. A nemrég elhunyt Lendvayné Fánccsy Ilka, a Nemzeti Színház volt tagja ugyans rokona volt. Ő, Dienes Márton, az első örökös, Emlékszik rá, hogy Lendvayné huszzer forintba biztosította az életét s ehez az összeghez Dienes, mint első örökös jogot formál. Lendvaynének azonkívül volt egy kis telke is

a fővárosban s értékes butorokat, ékszereket stb. hagyott hátra. Dienes ezt is szeretné pénzé tenni, mert a szabad Amerikában munka nélkül nem igen lehet megélni s időközben a hi-res vesztegetőnek az apró pénze is elfogyott. Igen ám, nem térhet vissza Magyarországra, mert itt különböző váltó hamisítások miatt azonnal hoppon veszik. Jeleleketkennie kellett tehát a new-yorki magyar osztrák konzulátusnál, ha örökösödési jogait érvényesíteni akarná. Ellenben tisztában van azzal hogy, magyar-osztrák konzuli hivatal helyisége magyar-osztrák terület s ott éppen úgy le lehet tartóztatni, mintha visszatérne Magyarországra. Ezer kinban van tehát, ha nem jelentkezik, elveszti az örökséget, ha pedig jelentkezik, dutyiba kerül. Ilyen körülmények közt valósággal nem tudja, hogy mit csináljon és ezért fordult gyakori tanácsért itt lakó rokonához, aki azonban válasza sem érdemesíti. Érdekes itt fölemelni, hogy Dienes az amerikai magyarok nem állnak szóba és azért német nevet vett föl, hogy senki rá ne ösmerjen.

* **Halálozás.** *Beukó* Sándorné született Demeter Róza életének 45-ik évében hosszas szenvedés után elhunyt. Halálát két gyermeke Sándor és Ilona és nagyszámu rokonság gyászolja. Temetése holnap péntek délelőtt 10 órakor lesz a Nagykörözs utca 39. szám alatt levő gyászházban.

* **A nagyvárad gyáripár fejlesztése.** Nagyvárad város legutóbbi közgyűlésén az egyik törvényhatósági bizottsági tag azzal vádolta a városi tanácsot, hogy a helyi gyáripár fejlesztése érdekében nem tesz semmit. B. e. *Bulyoaszky* József polgármester annak idején nagyobb akciót indított gyáripár létesítése iránt s egy bizottságot is küldtek e tárgyban. Azóta azonban elaludt az ügy. Az interpelláció folytán *Rimler* Károly polgármester a bizottságot kibővítve új tagokkal, értekezletre hívta össze, amelyen a város fejlődésének ezen fontos kérdését fogják tárgyalni. A gyáripár fejlődését előmozdító bizottság pénteken, márczius 24-én délután 4 órakor tartja ülését.

* **Öngyilkos koldus.** Bereg-Böszörmény község határában tegnap délután egy férfi hullát találtak egy fára akasztva. A holttestet az előljáróság a község házára szállította, hol megállapították, hogy az elhalt *Veres* Mihály 70 éves koldus, ki alighanem életuntség miatt lett öngyilkossá. A hulla eltemetéséről Bereg-Böszörmény község fog gondoskodni.

x **Katona-zene.** Ma Csütörtökön, márcz. hó 23-án a »Pannonia« éttermében a 37-ik gyalogezred zeneestélyt tart. Kezdeté este 8 órakor, *Karner* Gyula vendéglős.

x **Mulató a Szabó vendéglőben.** Szücs Laczi kitünően szervezett társulatát annyira megkedvelte már a nagyvárad község, hogy szinte bucsujáró hely lett a Szabó vendéglője, mely gyönyörű telikertt van átalakítva, a társulat egy nagyon kedves női taggal szaporodott, *Ricza Gizuska* egy nagyvárad szépleány lép fel esténkint, aki csak most lépett a bretil pályára, a társulat erőssége Szücsné Ilonka a kedves szubrett énekesnő, azonkívül fellépnek még *Haber* szájharmonikus művész, ki remek számaival valósággal elragadja a hallgatókat. Nagy hatással szokott énekelni *Papp* Ferencz, a jeles baritonista is, aki a nótakirály társulatának erőssége volt. A műsor utolsó és leghatásosabb száma *Farkas* Imre jeles poéta »Vén cigány« című melodiája, amit a direktor ad elő igaz szép hatással.

x **A Lloyd kávéház orfeumában,** ma este nagy farsangi előadás az összes tagok felléptével teljes új műsorral. Ma lép fel *Thurzó* Ilona csodáshangu opera énekesnő a *Debreczeni színház* volt tagja. Fellépnek továbbá: *Arányi* Emma elsőrendű énekesnő fel-tünést keltő kosztümjeivel. *Ferencci* Kamilla mesés férfinagu énekesnő, mint »*Kukoricza*

Jancsi. *Oimai Lujza* kuplé énekesnő, *Drölich* *Frida* énekesnő. *Grünau* *Földi* hírneves komikus új kuplékkal, továbbá »*Seidler*« állat-és gyermekhang utánzó, *szenzációs különlegesség*, valamint az összes tagok. Ma két kacagató bohózat lesz előadva. Családi műsor Kezdet 9 órakor. A n. é. közönség szives pártfogását kéri az igazgatóság.

SZÍNHÁZ.

Heti műsor.

Csütörtök: Mulató istenek (új).

Péntek: Mulató Istenek.

Szombat: d. u. A kis kofa. Este János vitéz.

Vasárnap: d. u. Gyimesi vadvirág. Este Mulató Istenek.

Mulató Istenek bemutatója. Lehár »Mulató Istenek« című operettjének ma lesz a bemutató előadása a Szigligeti színházban. A ma szinre kerülő új operettre az igazgató lehozatta Kéry, a budapesti vigaszínház festőjét, ki egy gyönyörű új díszletet festett a »Mulató Istenek« operettéhez, amely a mennyországot ábrázolja, továbbá Berlinből hozatott az igazgató új pánczél costumöket, amelyek szemképrázatos fényesek. Az előadást nagy gonddal készítette elő s a szereplők tele kedvvel mennek a kitünő ujdonság érdekében a harczba. A mai ujdonság főszerepeit: Wlassák, Agnely, Hidy, B. Koppán, Horváth, Békefi, Rédei, Tihanyi, Bérczi, Sümegi játsszák.

Változás a műsorban. A szombatra előre jelzett »Mulató Istenek«, tekintettel hogy az igazgató egy régebbi ígéret folytán Wlassák Vilmát egy tiszt estélyre elengedte, — s ezen ígéretének eleget kellett tennie. Ugy hát szombaton az előre jelzett »Mulató istenek« helyett János vitéz előadásán a czimszerepet Horváth Kálmán, míg Iluskát ez alkalommal először Agnely Irén játssza. A többi szerep marad a II-ik kiosztás szerint.

Mulató Istenek harmadik előadása vasárnap lesz.

EGYESÜLETEK.

A nőegylet választmányi gyűlése.

A biharmegyei és nagyvárad nőegylet tegnap özv. báró *Gerlucz* Félixné elnöklete alatt választmányi ülést tartott, melyben résztvettek: özv. Des Echerolles Kruspér Sándorné, özv. Grünwald Henrikné alelnökök, Butyka Lajosné, Ficzek Lajosné, özv. Imre Jánosné, Medvigy Mihályné, Mezey Vilma, Nadányi Károlyné, özv. Rimler Károlyné, Sável Kálmánné, Stark Róza, Vértessy Andorné, Ficzek Lajos pántáros és Böszörményi Géza jegyző. A választmány örövendetesen tudomásul vette, hogy a legközelebbi időben a női menház alapjára, a jótékony-célú állami sorsjáték tiszta jövedelméből 10483 korona 70 fillér, egy névtelen adakozótól 1000 korona, január 21-iki thea-estélyből 174 korona 92 fillér, Prém Józsefné hagyományaként 50 korona, február 2-iki bál tiszta jövedelme 329 korona 83 fillér, gróf Zichy Ödön adománya 20 korona, Száhlender Károlyné gyűjtése 10 korona, folyt be.

Az árvaház javára befolyt Schieffner Ede hagyatékából 400 kor., persely-pénzekből 467 korona 93 fillér és a pénztintézetektől 150 korona. Elhatározta továbbá a választmány, hogy az évi közgyűlést í. évi ápril hó 16-ik napján d. u. 4 órakor fogja a városház tanácstermében megtartani.

A női menházba a választmány felvette özv. Murgó Jánosné és Lakos Katalint; az Erzsébet leányárvaházba pedig Rontó Borbála és Kertész Róza szalacsi illetőségű árvákat.

Vége a választmány az egylet rendes tagjaiul felvette Richter Antalné, Andrányi Gusztávné, Pospiss Géznét és Pósfay Sándornét.

Községi isk. tanítók segélyegyletének közgyűlése. A nagyváradai közs. isk. tanítók segélyegyletének tagjait a városház bizottsági termében f. hó 30-ikán — csütörtökön — délelőtti 10 órakor tartandó közgyűlésre tisztelettel meghívom. A gyűlés tárgyai: Titkár jelentése; szám- és fölülvizsgáló bizottság jelentése. Alapszabálymódosítás. Tisztikár, igazgató-tanács és fölülvizsgáló bizottság megalakítása. Esetleges indítványok. Nagyvárad, 1905. márczius 22-én. *Réz Mihály* elnök.

A nagyváradai 48-as Népkör évi közgyűlése. A nagyváradai 48-as Népkör-folyó 1905. év márczius 26-án délután 5 órakor tartja évi közgyűlését, melyre az összes tagok tisztelettel meghívottnak. Nagyvárad, 1905. márczius 18. *Schwarz Izidor*, jegyző. *Dr. Stokker József*, elnök.

Tárgysorozat: 1. Évi jelentések. 2. Pénztári és vagyoni kimutatás. 3. Költségeloirányzat. 4. Könyvtárnok évi jelentése. 5. A lapok eladása. 6. A tisztikár és választmány újra alakítása. 7. Esetleges indítványok.

Igazságszolgáltatás.

A talált kincs. Osváth Péterné 14 évvel ezelőtt Mező-Telegd község határában egy nagy üst arany és ezüst régi pénzt talált szántás közben a földjén. A pénzt sok éven keresztül tartogatta magánál, míg végre értékesíteni akarta. E végből aztán érintkezésbe is lépett Fischer Józseffel, ki az asszonynak 1300 forintot adott.

Fischer később megmondta a dolgot és letagadta, hogy aranyakat kapott az asszonytól, kit ráadásul még föl is jelentett az ügyészségnél csalás büntetése miatt.

A törvényszék tegnap tárgyalta az ügyet *Millye Gyula* elnöke alatt.

A vádlott és a tanúk kihallgatása és *Poyndár Széver* dr. védbeszéde után a törvényszék felmentette *Osváth Péternét* a csalás vádjáról, mert beigazolták látni, hogy az asszony csakugyan adott az 1300 forintért aranyakat.

En, Fülöp Izsák?! A híressé vált Fülöp Izsák magánlak sértés miatt került tegnap a törvényszék elé. **Már** egy hónapja is ott állott; azaz csak állott volna. Mikor az elnök a nevére kérdezte, se szó, se beszéd, egyet kalimpált a kezével a végig hasalt a vádlottak padján. A terjedő szeszillat árulta el, minő katasztrófa érte a jeles férfit.

Az elnök akkoriban kénytelen volt meghirdetni a végzést, mely szerint vádlott holtrészegség miatt a tárgyalás elnapoltatik.

Tegnap a tárgyalás előtt ismét elmélázó léptekkel billegett fel a lépcsőn Fülöp ur. A tárgyaló teremben egy pohár vizet kért.

— Felhigítani kell, jelentette ki.

Mikor az elnök vallatásra fogta, nem is nagyon bizonytalanul állott.

— Betört ön Weisz Adolffhoz?

— En? Fülöp Izsák! Már hova gondol az elnök ur?!

— Ne kérdezzen, hanem feleljen. Betört vagy sem?

— Nem, Weisz csalogatott be.

— Hát a Weisz nyakát nem szorongatta meg?

— En?

— Nem is a bakter. Még meg is verte Weiszt.

— En? Fülöp Izsák?

A elnök türelme kezdett elfogyni.

— Hallja. Ha még egyszer maga kérdéssel felel, lezáratom.

— Egem?

— Ne feleljen!

— En felelek? En?

S a l gáratlanabb képpel tekintet körül a derék férfit. Az elnök nyelt egyet és folytatta.

— Ön a házbéliek közül egyet az ágyhoz csapott.

— En?
— És egyet felpofozott.
— De ön? Nagyságos elnök ur! hiszi ezt én rólam?

Hogy mit *hitt*, mit nem az elnök, az egyelőre államtitok. — Anyi bizonyos, hogy a tanuk mind ezt jól *tudták*.

A dolog vége az lett, hogy Fülöp Izsákot 8 havi fog börtönre ítélték. Egyéb enyhítő körülmény nem akadt csak a részegség.

— Felelbe? — kérdezte az elnök.

Erre egész ereréjével kitört Fülöp Izsákból a méltatlankodás.

— En ne felelbeznék? Hát látott már a világ olyan ítéletet, amelyiket én meg ne felelbezttem volna?

TANÜGY.

Vizsgálatok az ipariskolában.

A nagyváradai iparos tanoncziskola téli tantolyamának vizsgái f. hó 23—29 napjain tartanak meg, minden osztályban a rendes előadás helyén és idején. A *rajzkiállítás* és a *kézügyés-segi tanfolyam kiállításra* pedig f. hó 25 és 26 napján lesz megtartva a közs. polgári fiúiskola I. e. 19. sz. termében. Ezen vizsgálatok és kiállításokra a t. szülőket, mestereket, az iparokt. bizottság tagjait, s általában az érdeklődőket tisztelettel meghívja

Nagyvárad 1905 márczius 23

Szűcs Izsó
iparisk. igazgató.

NYILTTÉR.

Özv. Jüngling Józsefné

állandó nagy raktára *varrógép,*
kerékpár alkatrész- és fel-
szerezésekben

NAGYVÁRAD, Fő-utca. (Bazár épület).

Nagy választék *acetylen-lámpa lég-tömő és gummiköpenyben.* Szakszerűen berendezett *nagy javító MŰHELY* *Emalírozás, nickelezés* és bármennemű *javítások* pontosan és jutányosan eszközölhetnek.

Garbit napi árban!

A legjobb gyártmány

Atilla, torpedó, Bock, és Hollender-féle

kerékpárok

vannak állandóan raktáron.

Becsés pártfogását kérve, vagyok kiváló tisztelettel

özv. Jüngling Józsefné.

Figyelem!

Értesítem a n. é közönséget, hogy a tavaszi áruk u. m: bel- és külföldi *kalapok, nyakkendők, zephyr-batizt ingek, cipők, utazó- és sport-csikkok* megérkeztek s áruházamban igen jutányos árban beszerezhetők.

Tisztelettel:

Szép Mihály,
Fő-utca, (Bazár-épület.)

LOVACRIN mesés hajnövesztőszer főraktára.

Nincs lehetetlenség! Ez már igazán ritka alkalom. Használja is azt ki minden vevő!

Ilyen ritka alkalom rég volt és soká lesz hogy még **órát** és **ékszer** is gyári áron alól lehessen beszerezni. Miért? Mert a napokban a Klein-féle óra és ékszer raktáron levő tárgyakat árverésen megvettem. És így mindenki kevés pénzért szép **ajándékot** vásárolhat. Nagy tömeg óra, arany és ezüst gyűrűk, fülfüggők, lánczok, karpereczek, joujouk, evőeszközök, stb kerülnek eladásra. Továbbá szemüvegek, viz-, láz-, és szoba-hőmérők leszállított árban. Törött vagy ócska aranyat vagy ezüstöt pénzért, vagy cserébe a legmagasabb árban beváltom. Ora, ékszer és látszer javítás pontosan, jótállás mellett elkészítetik. — Minden verseny kizárva.

FREUND BENJAMIN

műorás, ékszer- és látszerész.

Nagyvárad, Fő-utca, Széchenyi szálloda.

Dr. Schwartz Illés

nő- és gyermekorvos,

RENDEL: d. e. 8—9-ig
d. u. 2—4-ig

Kossuth Lajos-utca

(Mezey-ház)

Értesítés!

Mély tisztelettel van szerencsém nagyra-becsült megrendelőim szives tudomására hozni, hogy az általam alapított **Lebovits és Grosz** cégéből, mint az üzlet tulajdonképeni szakértő vezetője kiléptem. Szabad legyen tehát arra kérem igen tisztelt megrendelőimet hogy további szives rendeléseikkel régi **Bazár épületbeli** (színház oldal) helyiségemben méltóztassanak felkeresni, ahol a mérték vételt személyesen teljesítem. Ha tehát bárki az én nevemben akarna eljárni, tisztelettel kérem mint illetéktelent visszautasítani. Magam pedig továbbra is minden erőmből iparkodom, hogy a közönség megtisztelő bizalmára ezentul is érdemes legyek.

Felhívom a t. közönség szives figyelmét a műhelyemben készült **legelegánsabb**

szinpadai és báli-czipőkre,

melyek kizárólag nálam szerezhetők be. Kérem a közönség további jóakaratu támogatását s maradtam kitünő tisztelettel

LEBOVITS MIKSA

a Szigligeti-Színház czipőszállítója

(Bazár-épület, színház felőli oldal.)

TÁVIRATOK.

A főrendiház ülése.

Budapest, márcz. 22. (Saját tud. táv.)
A főrendiház ma *Csáky Albin* gróf elnöke alatt ülést tartott, melyen vagy negyven főrend jelent meg. Az elnök elsősorban *Meszlényi Gyula* szatmári püspököt parentálta el s aztán bejelen

tette az új főrendeket. Két bizottság tagjainak eskütétele után az ülés véget ért.

Hivatalnok miniszterium.

Budapest, márcz. 22. (Saját tud. táv.) Politikai körökben az a hír van elterjedve, hogy Öfelsége hivatalnok miniszteriumot fog kinevezni, melynek tagjai államtitkárok lesznek. Az ellenzéken darabant minisztereknek nevezik a hivatalnok minisztereket, kiket a Házban is így fognak szólítani.

Az ellenzék nem bánja akármi jön, kitarthat programja mellett és nem enged semmit sem a nemzeti követelésekből.

Bnrián nem lesz miniszterelnök.

Bécs, márcz. 22. Megbízható forrásból úgy értesült a Magyar Távirati Iroda, hogy a közös pénzügyminiszterre vonatkozó és a kormányválsággal összefüggő híresztelések teljesen alaptalanok.

Egy volt francia miniszter öngyilkossága.

Budapest, márcz. 20. (Saj. tud. táv.) *Antónia Pruszt* volt francia szépművészeti miniszter ma fűbe lőtte magát. Az öreg ur egy fiatal leányba volt reménytelenül szerelmes és azért lett öngyilkos.

Az olasz király a Simplon-alagutnál.

Bern, márczius 22. A szövetségi tanács meghívására Viktor Emánuel király azt felelte, hogy részt vesz a Simplon-alagut megnyitási ünnepségén. A király be fogja járni az iselle-

brigi-vonalat, hol hivatalosan fogadják, de Briegen túl nem folytatja útját. A tisztelgések tisztán hivatalos jellegűek lesznek. Lausanneban és Milanóban valószínűleg nyilvános ünnepek lesznek.

A háboru.

Pétervár, márczius 22. Egész Oroszországra kiterjedő lősorozást rendeltek el. Ezzel kísérletet akarnak tenni, hogy a nép nem lázong-e a háboru folytatása ellen. Ha nem lesznek zavargások, következik a teljes mozgósítás.

A tegnapi minisztertanácsban a pénzügyminiszter kijelentette, hogy a háboru folytatása meg fogja bolygatni a valutát. A háborus pártan ez a tény leverőleg hatott; egyre veszítik is a talajt.

Éhínség.

Budapest, márcz. 22. (Saját tud. táv.) Londonból jelentik, hogy Karbinban kitört az éhínség, mert két hónappal ezelőtt minden eleséget Mukdenbe szállítottak a városkól.

A mukdeni csata áldozatai.

Budapest, márcz. 22. (Saját tud. táv.) Hivatalosan megállapították, hogy a mukdeni csatában összesen 300,000 ember esett el.

SZERKESZTŐI PÓSTA.

K. I. Nagy-Várad. Nem ismerjük annyira a kinevezés ügyét, hogy hozzászólhatnánk, levele pedig kevés adatot szolgáltat hozzá. Ha eddig jó munkás volt hivatalában, nyugodt lehet, hogy a főispán nem fogja más akár nő, akár férfi miatt mellőzni a kinevezésnél. Ismeri ő nemcsak a hivatali viszonyokat, hanem a személyi és családi viszonyokat is és egyformán mérlegeli mindkettőt.

KÖZGAZDASÁG.

A gabonatózsde határidői.

Budapest, márcz. 22

Buza ápr.-re	— — — —	18.88
Buza máj.	— — — —	18.68
Rozs ápr.-re	— — — —	15.08
Tengeri májusra 1905.	— — — —	15.38
Zab ápr.-ra	— — — —	15.526
Repcze aug.-ra	— — — —	23.50

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktőzsde 1905 márcz. 22-én.

Magyar aranyjárdék 4%	— — —	119.10
Magyar koronajárdék 4%	— — —	98.15
Magyar koronajárdék 3 1/2%	— — —	89.45
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	— — —	98.75
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	— — —	98.50
Magyar nyerevény sorsjegy-kölesön	— — —	222.75
Titza-szab. és szegedi sorsjegy-kölesön	— — —	17.2 —
Osztrák járadék papírban	— — —	100.30
Osztrák járadék ezüstben	— — —	100.60
Osztrák járadék aranyban	— — —	1.20
Osztrák korona járadék	— — —	100.50
1860. oszt. államsorjegyek	— — —	157.75
Osztrák-magyar bankrészvény	— — —	16.42
Magyar hitelbank részvény	— — —	787.75
Osztrák hitelbank intézeti részvény	— — —	67.5 —
Osztrák-magyar államvasuti részvény	— — —	657 —
20 frankos arany (Napolendor)	— — —	19.05
Német birodalmi márka	— — —	117.15
London vista	— — —	95.25
Páris vista	— — —	239.90
20 márkás arany	— — —	23.46

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCKICS GYULA.

Legnagyobb kereskedelmi- és műkertészet az országban
a nagyvárad-velencei

Műkertészeti- és rózsatelep

Kertészeti-telep:

NAGYVÁRAD-VELENCE, 194. SZÁM.

Helyi és megyei telefon összeköttetés

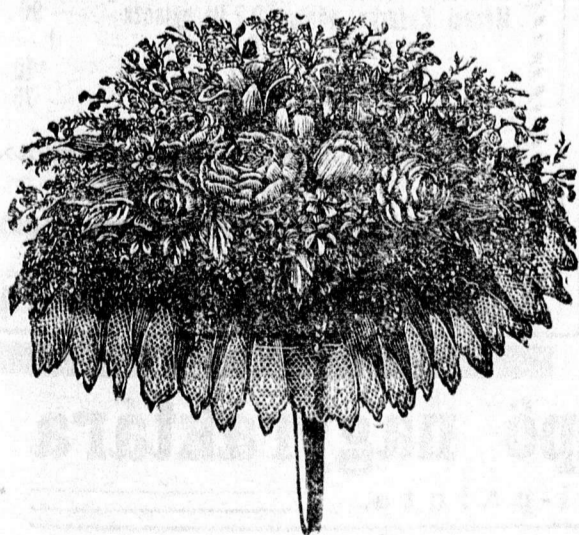
Sürgöny-czim:

Műkertészeti-telep Nagyvárad

Virág-csarnok:

NAGYVÁRAD, FŐ-UTCZA (Bazár-épület.)

Telefon összeköttetés.

CSOKROK

menyasszonyi, koszoruleányi, báli vagy bármely alkalmi, szép berlini papirtartóval 1 forinttól 3 forintig — Csokrok a legfinomabb kivitelben, finom selyemtartókban, rózsza és kaméliából 8 forinttól 12 forintig, ami azelőtt 15—20 forintba került. Csokrok a legnagyobb mintájuk, legújabb párisi minta szerint a legfinomabb selyem, csipke és atlasz tartókkal 18—25 forint, azelőtt 40—50 forintba került.

Élő virágokból:

Koszoruk. igen szép, tartós zöldek és szép virágokból diszitve 1—3 forintig. — **Babérszörök.** ovál vagy kerek alakban, igen szép virágokból diszitve 2—5—10 forintig. — **Ficus Magnolia koszoruk.** a legnagyobb mintájuk, a legértékesebb és legfinomabb virágok és pálmalombokkal diszitve 10—25 forintig, ami azelőtt 35—40 forintba került. A fent irt összes kertészeti tárgyak művirágból 20%-al

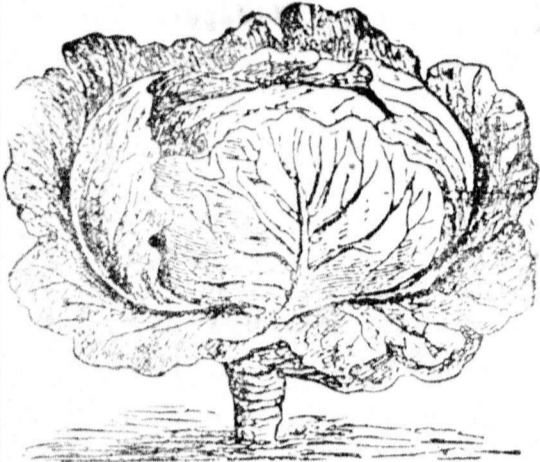
lesz olbba készítettnek. 100.000 drb. nemes rózsza. Alacsony törzsű gyöknes (vurczellecht) darabja 20 kr., 100 darab 18 forint. — Magas törzsű rózsza 3—5 lábíg, 1 drb 40 kr., 100 darab 35 forint. — 100.000 drb. legnemesebb gyümölcsfa gyönyörű szép koronás fák, melyek már a következő évben teremnek, darabja 35 kr, 100 drb. 35 frt

Szöllő-oltványok: az összes eddig ösmert legjobb fajokból összeállítva, 12 borfaj és 12 lugas és csemege faj, melyekről faj és árjegyzék kívánatra azonnal bérmentve küldetik.

Farkas József műkertész

a várad-velencei mű- és rózsatelep tulajdonosa Nagyváradon.

Alapított: 1850-ben.

Van szerencsém a nagyérdemű gazdaközönségnek ajánlani *legkifünőbb*

MAGVAIMAT.

Valódi eredeti kitüntetett

takarmányrépa-fajokat.

Valódi oberndorfi kerek sárga; Mammuth óriás, vörös, ecken-dorfi, Olajbogyó palaczkalaku, hosszú.

Államilag vizsgált arankamentes francia és magyar luczerna, stíriai vörös lóhere.

Pázsit diszfü-vegyülék.

Angol perje, muhar, бүкőny, paprika-köles, len- és kendermag.

Különféle gazdasági magvak.

A legjobb konyhakerti virágmagvak és gumók.

A t. gazdaközönség b. megrendeléseit a legnagyobb készséggel várva maradok

kiváló tisztelettel.

DELL'ORTO KÁROLY

magkereskedése

a „ZÖLD KOSZORU“-hoz
Nagyvárad, Szt. László-tér.

Képes árjegyzéket kívánatra bérmentve küldök.

Vidéki megrendeléseket gyorsan és pontosan feljesztek csomaglási költség nélkül.

Nagy magtár kiadó.

Várad-Velenczén a volt, Weinberger-féle telepen. Ertekezhetni a **KALAPGYÁRBAN** Friedländer Hermannál. Telefon: 143.

Diószeghi István

órász és ékszerész

Nagyvárad, Teleki-utcza

Elvállal:

órákat, ékszereket

javítás végett.

Julányos és lelkiismeretes kiszolgálás.

Óra és ékszer raktár.

Gazdaközönség szives figyelmébe!

M. kir. államilag ólomzárolt csiraképes

luczerna, lóhere

répa és veteménymagvak előnyös árakban beszerezhetők

Maár és Szabó

fűszer-, bor-, és csemege üzletében

Nagyvárad, Fő-u.

(Moskovits-palota.)

Vidéki megrendelések gyorsan eszközöltetnek

kiváló tisztelettel:

Maár és Szabó.

M indennemű Sajt, Hal és csemegeárukban nagy választékban.

Uj kefeüzlet.

Tisztelettel van szerencsém a nagy érdemű közönség tudomására hozni hogy a Zöldfa-utczába több évében át **fennálló kefe-üzletemet Szent-László-térre, Rimanóczy házba, a Holdas templom mellé helyeztem át.** Ezekután a n. é. közönséget felkérem hogy szives párt fogásokkal szerencsételni sziveskedjenek. Tisztelettel.

Bauer Victor,
kefe-kötő mester

Vidéki és helybeli telefon 63.

NÁDOR HENRIK és TÁRSA czipő nagyraktára

NAGYVÁRADON, Kereskedelmi-palota.

Van szerencsénk a n. é. vevőközönséget tisztelettel értesíteni, miszerint a tavaszi idényre megérkeztek kitünő minőségű női-, férfi- és gyermek-czipők óriási választékban, feltűnő olcsó szabott árak mellett kaphatók csakis **Nádor Henrik és Társa** kizárólagos czipő nagyáruházában (Nagypiacz-tér Kereskedelmi-palota.)

Vidéki és helybeli telefon-rendelések a legpontosabban eszközöltetnek.

Szolid kiszolgálás.

Szabott árak.

Építetők szives figyelmébe!

Van szerencsém a t. építető közönség szives tudomására hozni, hogy Budapestről, hol több éven át az építkezés minden terén való gyakorlati kiképzése végett tartózkodtam, s Nagyváradon, mint

építési vállalkozó,

letelepedtem.

A modern építési ipar minden terén szerzett bő tapasztalataim képesítenek arra, hogy mélyen tisztelt megbízóim legmagasabb fokú igényeit is kielégíthessem és úgy pontos, mint becsületes munkával megelégedését kiérdemeljem.

Elvállalok építési tervezést, valamint kisebb nagyobb építkezéseket, javításokat és épületeknek állandóan való jókarban tartását év számra. B. leveleikre személyesen is megjelenek.

Kiváló tisztelettel

Kováts Sándor

okl. építő-vállalkozó. Hármass-u. 21. szám.

MOLNÁR LAJOS

Nagyvárad, SCHLAUCH-TER 18. sz. lakos

ajánlja:

saját termései
nagyvárad- és ménesgyoroki-borait palaczkosan és hordóban.

Hordóborok:

Nagyvárad-uj-bor, fehér HI-je 18 forint
Ménesi vörös-bor, ó > 50 frttól feljebb
Ménesi sauvignon fehér csemegebor > 80 forint

Üvegezett borok:

Nagyvárad-uj fehér bor	1 lit. üveg	—32.—
» kó »	1 »	—40.—
1900-as ürmösr ó »	1 »	—40.—
Ménesi Kadarka, vörös	0.7 lit. palaczk	—90.—
» Cabernet »	0.7 »	1.—
» Sauvignon »	0.7 »	110.—
» » »	0.5 »	—75.—

Tíz üvegen felüli rendelést házhoz szállítok. Telefonszám: 406.